

זית רענן יפה פרי תאר • איש תואר וזה עמו

מהדורת שימאף

פירות גיוסר פרי תואר המבואר

פירות תרתי משמע שניהם עולים על שולחן הטחור מזור"ד, בחכמה ודעת
ובינה בלולים, אשר שם האחד פרי חדש וכבר האיר בקרב תבל אור חכמתו,
ונודע יקר תפארת גדולתו, ושם השני זית רענן יפה פרי תואר פרי עץ הדר
ומפואר, פאר נור המעלות, עושה גדולות, רוכב על כרוב החכמות, סתומות
ונעלמות, מאתו תורה תצא, ועמו חכמה תמצא, בין זרועות עולם מכריע,
ראשו לרום מגיע, ה"ה החסיד החכם המופלא, בעיונא ופולפלא, הרב המלל
המובהק, אור תורתו זורח ומבהיק, בעיר הקודש ירושלים תוב"ב, ראש ישיבה
בישיבה של מעלה דמתקרי בנסת ישראל ביום ה' צבאות וכנה אשר נטעה
ימינו, גן בעדן אשר בו בחר לשכנו, השם נפשינו בחיים ג"י ע"ה

פ"ה כמזהר"ר חיים נ' עטר נר"ו, יציץ נזרו.

(נוסח שער דפ"ר)

מהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, מועה בהנהגה מדויקת ומתוקנת,
נוספו אלפי מראי מקומות וציורים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, הקטעים חולקו
לפיסקאות קצרות, ונוספו סימני פיסוק וניקוד, עם ביאורים וציורים

ז"ל בס"ד על ידי מכון "אור לישירים" ירושלים – נהריה
שע"י ישיבת אביר יעקב "אור מאיר ושמוחה" נהריה

שנת תשפ"ה לפ"ק

באר החיים

להתהלך לפני ארקים

בסיעתא דשמיא

כל הזכויות שמורות
לישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה נהריה
רח' אביר יעקב 27
נהריה

הואיל וכמהדורה חדשה זו הושקעו הון רב וזמנה מרובה, לכן ע"פ דין תורה, ולהבדיל - ע"פ הזכויות בכל המדינות, אנו אוסרים בכל תוקף כל הרפסה צילום והעתקה, סליל העתקה חלקית מספר זה, וכן אין לתרגם או לאחסן במחשב או לקלוט בכל דרך שהיא כל חלק שהוא מהספר, וכן אין לעשות שימוש מסחרי בחומר הנדפס או בהוספות. ואין הספר נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדיון. ושארית ישראל לא יעשו עולה.

נדפס בארץ ישראל
על נייר חו"ל
שאין בו חשש חילול שבת
Printed in E. ISRAEL

הארות והערות יתקבלו בברכה
מכון אור לישרים
רח' יוסף חכמי 30 ירושלים
פקס: 03-5423180
רוא"ל: office@oz-vehadar.com

עימוד ועיצוב:
שמואל סאמנט

יוצא לאור על ידי
מוסדות אביר יעקב נהריה
מכון אור לישרים ירושלים
בראשות הרב שלמה אביהצירא שליט"א

עורך ראשי
הרב מנחם מנדל פומרנץ

עורכים אחראים
הרב יהודה ארלנר
הרב יהודה ליב מרגליות

עורכים, מבקרים ומגיחים
הרב מרדכי אייזן
הרב ישראל בלודשטארק
הרב יעקב בלומנטל
הרב משה דב ברינקמן
הרב שמואל גולדשטון
הרב שמעון גומבו
הרב שלמה גלעדי
הרב אברהם אהרן חבלין
הרב דב כץ
הרב דוד מקובר
הרב שמעון מרילוס
הרב עזרא נסים מורסיאנו
הרב רפאל ברוך סאל
הרב חננאל עמרמי
הרב ישעיה פלדמן
הרב יעקב קראם

נסדר על ידי ממלכת התורה עוז וחדר
בנשיאות הנאון הצדיק רבי יהושע לייפער שליט"א
אב"ד "באר משה" מאנסי

הפצה והזמנות:
היכלי תורה

באירופה:	בארצ"ב:	בארץ ישראל:
Tel. 44-191-430-0333	Tel. (718) 437-0054	טל': 02-9924603
Fax. 44-191-430-0555	Fax. (718) 437-3514	פקס: 03-5435884

א א [א] אפילו נשים וכו'. כתב הכלל זו (סי' קו פ"ד פס) הר' יצחק כתב שהנשים שומטות לעצמן משמע שאין שומטות לאחרים, ע"כ, ותמה על זה הדין דכמו כן הכשר צריך לזה כמו לזה. ולי נראה דהכי קאמר שלא יהיו ממונות לשחוט ולצור מפני שהטבח הממונה לרצות צריך זריזות גדול ויש לו טורח הרבה והנשים עלולות הן ומחמת עלולותן ינצלו הרבה צהמות וטבח שניצל מסלקין אותו כמו שכתב צח"מ סימן ש"ו (סעיף ט) והנשים מועדות לכך אצל לעצמן כיון דהו דבר מועט יכולות להזהר, והא דקמתי צפרק ג' דנשים (פ"ב) שהשחיטה כשרה צורים ונשים והיינו אפילו לכתחילה כדמוכח התם בגמרא ואפילו לאחרים היינו דרך מקרה לא שיהיו קצועות וממונות לכך לשחוט ולצור וכן ראוי להחמיר בזה:

סימן א

מי הם הכשרים לשחוט וכו' יד סעיפים

א א הכל שוחטים לכתחילה [א] אפילו נשים הגה יש אומרים שאין להניח

א א (א) הבל שוחטין אפילו נשים. כן הכריחו התוספות* (חולין ז ד"ה הכל) מהך דנשים דף (ל"א) (ל"ב ע"ב), דפריך תלמודא אמתניתין (פ"ב) דקמתי ששחטו שחיטתן כשרה נשים ונעזדים, ופריך הש"ס שחטו אין נחמיה לא, ומשני דהוא הדין לכתחילה, אלא משום דצעי למיתני טמאים ואפילו נקדשי קדשים לזה קמתי דיעבד, לכתחילה אסור מדרבנן שמה יגעו צבאר, מדנקט משום דצעי למיתני טמא, משמע דנשים גם מדרבנן שומטות לכתחילה. וזה דחו מה שכתבו צהלכות ארץ ישראל דנשים לא ישחטו מפני שדעתן קלה [א].

מינוי נשים על שחיטת הציבור

והכל בו (סי' קו) כתב וז"ל: הר' יצחק כתב שהנשים שומטות לעצמן וכו'. ותמה עליו וכו', ע"כ.

פרי חיים - ביאורים

ראה ספר אלדד הדני (מהדורת עפשטיין תרנ"א הלכה ג' מס' 30 וליקוטי הלכות א), וראה עוד בביאורים. וכן כתב הב"ח (ס"ב) בשם ספרי סמ"ק מדויקים, וכן הלשון באגודה (חולין ג) בשם הסמ"ק (סי' קצו), ובארחות חיים (שחיטה אות ג) שכתב וז"ל: יש שכותבין שהנשים שומטות לעצמן אבל לא לאחרים וכן נראה דעת הר"י מקורביל ז"ל. עכ"ל. אמנם לפנינו בסמ"ק לא כתוב תיבת 'לעצמן'. ועיין בב"ח שם מה שביאר בלשון זה, ונראה בב"ח שרבי יצחק המובא בכל בו הוא הר"י מקורביל בעל הסמ"ק, וראה הרחבה בביאורים. וזו כוונת רבינו לתמימה הבית יוסף (ד"ה ואני אומר) על הכל בו, וז"ל: ודבר תימה הוא, מה חילוק יש בין שחט לעצמו לשחט לאחרים, דכמו כן הכשר צריך לזה כמו לזה. עכ"ל. וכונתו שהרי האשה בעצמה מצווה במצות שחיטה ובאיסור אכילת נבילה כמו האיש, ואם אנו חוששים שאינן שומטות כהוגן, אין ראוי שישחטו גם לעצמן.

עין פרי - ציונים

התוספות זוכחים (שם) והרא"ש (שם) והגהות מיימוניות (שם) והסמ"ג (שם), שמחבר ספר הלכות א"י חידש הלכות מדעתו, וכן כתב בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (שם), והלכה זו כתבוהו 'הרוצח' אחדש ושמיים ללא דבר. ובמדרכי (שם) כתב בשם רבינו ברוך, שהלכה זו היא חומרא בעלמא, וכן כתב באור דורע (שם) שנראה לו שאפילו מחבר ההלכות לא כתבה אלא לחומרא בעלמא. ולהלכה כתבו הרמב"ם (שחיטה פ"ד ה"ה) והטור (יו"ד סי' א) שנשים שומטות לכתחילה, וכתב הבית יוסף (שם) שדעת רוב הפוסקים כדעת התוספות שנשים מותרות לשחוט לכתחילה. וראה בביאורים להלן, דעת פוסקים רבים שהמנהג שלא לתת לנשים לשחוט וטעם המנהג.

בהלכות ארץ ישראל שלפנינו (ספר אלדד הדני מהדורת עפשטיין תרנ"א ה"ג מס' 30) וכן במדרכי (שם) שהביא את לשון בעל ההלכות,

שחיטת נשים

[א] בפע"ף זה דין רבינו בשאלה אם נשים כשרות לשחוט, וכדי לעמוד על הדין ודבריו בענין זה יש להרחיב תחילה על שורשי ההלכה. המקור הראשון לאסור שחיטת נשים, הוא בדברי הלכות ארץ ישראל המובאים בתוספות שהביא רבינו, והובאו בעוד ראשונים רבים, ראה תוספות זוכחים (ל"א ד"ה כל), אור זרוע (ח"א הל' כיסוי הדם סי' שפז), סמ"ג (עש"ס), רא"ש (חולין פ"א סי' א), מדרכי (רמז תקעא), הגהות מיימוניות (שחיטה פ"ד ה"ה אות ב), רבינו ירוחם (נתיב טו אות ה) ור"ן (על הרי"ף חולין ב. ד"ה וכולן), וכן הובאה דעה זו במאירי (חולין ב) בשם מקצת מחיבורי הראשונים, ובשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (ד"פ סי' קצב). אלא שכל הראשונים הנ"ל דחו דעה זו מההלכה, והוכיחו כן מסוגית הגמרא זוכחים (ל"ב) כמובא בדברי רבינו. עוד כתבו

וישנן הפרי חדש (פ"ק), ולעצמן פירוש דבר מועט".
ע"כ. ואין דבריו נכונים בזה, ללא מסיימא מלתא
צמשמעות לעצמן [ד]דבר מועט קאמר".

ותו, לפי דבריו ז"ל אחא ה' יתחב להחמיר בנשים,
אם כן לא היה לו לומר לישנא דהחמיר 'שוחטים'
לעצמן' דמשמע דאחא לאשמועין קולא, הכי הוא ליה

למימר, הנשים אין שוחטין אלא לעצמן, או, הנשים לא
ישחטו לניצור'.

ותו, אי חיישין להא מילתא בנשים", טפי הוא לן
למיחש בשחיטת קדשי קדשים שהנריכוס מחשבה
לשם זבח לשם וכו' י, ואפילו בדבר מועט איכא למיחש"
ממה דאיכא למיחש בטובא דחולין". ותו, דהוה ליה

פרי חיים - ביאורים

לפרש שבמה שכתב לעצמן בא לומר שישחטו רק שחיטה
מועטת. במזמור לדוד ביאר דברי הפרי חדש, שלשון לעצמן
משמע בשר מועט, משום שכן הוא הדרך, שבמה ששוחט
האדם לעצמו אין טרחה כל כך ולכן גם נשים ראיות לכך
לכתחילה, עיי"ש. י במזמור לדוד העיר שהיה לרבינו
להקשות קושייתו על הכל בו ולא על הפרי חדש [נאמנם יש
ליישב שעיקר כוונת רבינו היא להכריח את פירושו דלהלן
שלדבריו לא קשה מיד], ובעיקר הקושיא כתב ליישב, שאכן
כוונת הכל בו לחלוק על בעל הלכות ארץ ישראל, ולהקל
בנשים רשאיות לשחוט לכתחילה, אלא שהוסיף תיבת 'לעצמן'
כדי להגביל את ההיתר לשחוט רק כשהן שוחטות לעצמן דבר
מועט. יא היינו למה שכתב הפרי חדש שמחמת נשים
עצלניות הן בשחיטה מרובה יש לחוש שמחמת הטרחה לא
ידקדקו ויבואו לידי נבילה. יב כמבואר במשנה בזבחים (פ"ה),
לשם ששה דברים הובח נובה, לשם זבח, לשם זבחה, לשם
השם, לשם אשים, לשם ריח, לשם ניחוח, והחטאת והאשם לשם
חטא. יג טפי ממה וכו' ונתתיב טפי' שכתב רבינו בתחילת
הקושיא חזרת על זה. יד שריבוי ההלכות והכוונה הנצרכת

ח כלומר 'מעט בהמות'. ו'לעצמן' שכתב הכל בו, פירושו שלא
יהיו הנשים ממונות לשחוט לניצור, שבאופן זה הן צריכות
לשחוט בהמות רבות, ומשום שנשים עצלניות הן ויש לחשוש
שלא יישחטו כהוגן מחמת הטרחה ויבואו לידי איסור נבלה,
אבל מעט בהמות יכולות לשחוט אף לאחרים. ועיין שו"ת
שאלת יעב"ץ (ח"ב סי' קנז) שכתב בביתאור דברי הכל בו כעין
ביאורו של הפרי חדש, והובא ביד אפרים (פ"א א סק"א). וראה
בביאורים פירושים נוספים בדברי הכל בו. ט בספר ראשי
בשמים (הלכות שחיטה) פירש קושיית רבינו כיון שהבין משמעות
'לעצמן' לדעת הפרי חדש שיותר אף למנות אשה לשחיטה
עבור נשים, ומשמע אף שחיטה מרובה, ובודאי שאין סברא
לחלק בכך. ותמה שבודאי אין זו כוונת הפרי חדש אלא כוונתו
להתיר לה לשחוט לעצמה בלבד דרך מקרה, אבל לא שימנה
לשחוט לאחרים ואפילו הן נשים. ובפעולת צדיק (שו"ת, ח"ב
סי' קיז) כתב, שגם לדעת רבינו לא התיר הפרי חדש שימנה
לשחוט לנשים, ומה שכתב 'ולא מסיימא מלתא דדבר מועט
קאמר', כונתו שלפעמים גם האשה שוחטת גם לעצמה שחיטה
מרובה כדי שיהא לה בשר לאכילת ערב ובוקר, ואם כן אין

עין פרי - ציונים

כתבו שרק במקום שיש טרחה אינן נאמנות, דעת בעל הלכות
א"י שאינן נאמנות בדאורייתא אף בדבר שאין בו טרחה. ובפני
יהושע כתב לפרש את טעם הלכות א"י, שאין הנשים נאמנות
בבדיקת הסכין כיון שיש בה טרחה, וכעין זה כתב בהחנם סופר
(שם ד"ה כתב תוספות ורא"ש). ובפרי מגדים (משב"ז סק"א) ובחידושי
הרי"ם (שם ד"ה תוספות) כתבו לפרש את דעת בעל ההלכות על
פי הדרישה (שם סק"ב), שנשים חשודות על 'לפני עיור', ויש
לחוש שיכשילו אחרים בשחיטתן [ראה להלן בדעת הכל בו].
ובחידושי הרי"ם הוסיף, שאף הראשונים שכתבו שחוששים
שיתעלפו מפני שדעתן קלה, יש לפרש כוונתם שמחמת שדעתן
קלה ואינן זהירות באיסורין, יש לחוש שמא נתעלפו ואינן
חוששות לומר זאת. [ונראה בדברי האחרונים הנ"ל, שישבו לפי
דרכם את מה שהקשו הראשונים על דעת האוסרים מסוגית
הגמרא בזבחים (ל"ב)].

וראה בדברי רבינו להלן שנקט להלכה כטעם שכתבו הראשונים
מפני שדעתן קלה, ולא מחמת חשש עילוף, אלא כפירוש
הפוסקים שמשום שדעתן קלה אינן זהירות בהלכות שחיטה,
ופירש שהחשש הוא שתשחוט למרות שאינה מומחית, עיין שם
מה שהעלה מזה להלכה.

ולגבי הסברא שהעלו האחרונים לפקק בנאמנות אשה על
השחיטה, ראה מה שכתב הר"ן (על הרי"ף חולין א. ד"ה וכולן)
שלא אמרו בגמרא (פסחים שם) שנשים אינן נאמנות באיסורים
דאורייתא, כי אם במקום שאין איסור ידוע והן תולות להקל,
וכעין זה כתב במאירי שנשים אינן נאמנות בדאורייתא רק במקום
שיש טרחה או שמצוי לטעות בו.

לא הוזכר הטעם שנשים יהיו אסורות לשחוט, אך בהרבה
ראשונים הביאו בשם הלכות א"י, שנשים אסורות לשחוט משום
שדעתן קלה, וכן הוא בתוספות (חולין זבחים שם), באור זרוע (שם),
ברא"ש (שם), תוספות רא"ש (חולין שם), רבינו ירוחם (שם) ובר"ן
(שם). ובסמ"ג (שם) כתב שנשים לא ישחטו שמא יתעלפו מפני
שדעתן קלה, וכן הלשון בהגהות מיימוניות (שם), וממילא ניתן
לפרש כן אף בכוונת שאר הראשונים שכתבו הטעם משום
שדעתן קלה. וכן מבואר בכפתור ופרח (פ"ה כה) שזהו הטעם
לאסור, שכתב שהנשים שבארצות ארץ הדני היה לבן חלוש
והיו עשויות להתעלף, אבל בארצותינו אין לחוש לכך. וכך הביט
יוסף הביא את טעם ההלכה 'מפני שדעתן קלה שמא יתעלפו',
והוזכר טעם זה גם בלבוש (פ"ה) בטעם המנהג שנשים אינן
שוחטות. אמנם בדרישה (פ"ה) השיג שלשון 'דעתן קלה', אין
במשמעותו שמשום כך יתעלפו, שההתעלפות אינה משום קלות
הדעת אלא מחמת חולשת ומורך הלב, ולפיכך כתב שיש לגרוס
בסמ"ג (שם), 'ומפני שדעתן קלה' בו"ו, כלומר שהוא טעם נוסף
ואינו הטעם שכתבו שאר הראשונים, ולדבריו יש שני טעמים
באיסור שחיטת נשים: א. שדעתן קלה ב. שיש לחשוש שיתעלפו.
וכן הובאו בב"ח (שם סק"ב) שני הטעמים.

ולדברי הב"ח והדרישה הנ"ל, מה שאמרו משום שדעתן קלה,
הכוונה שאינן זהירות באיסורין ויש לחוש שלא ישחטו
כראוי. וכן כתבו עוד אחרונים, עיין ראש יוסף (חולין שם בתוספות
ד"ה הכל), שכתב שטעם ההלכות א"י משום שנשים אינן נאמנות
באיסורים דאורייתא, כמבואר בגמרא (פסחים ד:), ועל כן אינן
נאמנות לומר ששחטו כראוי, ואף שהתוספות (שם ד"ה המנהג)

לתלמודא לשנויי התם צנחנים, דטעמא דנקט דיעבד
משום דנעני למיתני נשים, ולכתחילה לא ישחטו טווא

מטעם שכתב הרב, קא משמע לן דדיעבד אפילו טווא
נמי, ואפילו בקדשי קדשים^[א].

פרי חיים - ביאורים

בשחיטת קדשים, טורח רב הוא יותר מלשחוט כמה בהמות
בשחיטת חולין, ואם אנו חוששים ואוסרים נשים לשחוט
שחיטה מרובה של בהמות חולין, כל שכן שיש לנו לאסור
עליהם לשחוט אפילו שחיטה מועטת של בהמות קדשים.
ובמזמור לדוד יישוב, שאין פסול השחיטה בנשים משום שאין
יודעות לכוון לשמה, אלא מחמת הטורח, ולכן לא חששו
בקדשים יותר מבחולין כל ששוחטות רק מעט, וכל החשש אינו
אלא כששוחטות הרבה שהוא טרחה, ויש לחוש שמחמת עצלות
הן עלולות לקלקל. וכוונת רבינו, שבמקום שצריך גם מחשבה,
יש יותר לחוש לעצלות אפילו כשאני שוחטת הרבה כל כך.
טו המזמור לדוד כתב ליישוב, שהגמרא לא פירשה שהטעם
שנקט לשון דיעבד הוא משום שחיטת הנשים במקום ששוחטים
הרבה, שאם כן אין זה דין מיוחד בקדשים, והיה לתנא
להשמיננו חידוש זה בחולין ולא בקדשים. וכעין זה כתב בשו"ת
איש מצליח (שס), שעיקר כוונת המשנה בזבחים לבאר ששחיטת

קדשים אינה חמורה משחיטת חולין, ולכן לא יכלה הגמרא
לתרץ שכתבו לשון דיעבד מחמת שאין רשאיות לשחוט הרבה
לכתחילה, שכן עדיין יקשה שהיה לתנא ללמדנו שהן כשרות
לכתחילה לשחוט אפילו שחיטת קדשים באותו אופן שבחולין
הן כשרות לשחוט לכתחילה. רבינו בדבריו, נראה שבא ליישב
קושיא זו, ונקט, שאין לומר שנאמר דין זה בלשון דיעבד משום
שדין המשנה אמור גם בשחיטה מרובה, ונשים אינן רשאיות
לשחוט שחיטה מרובה לכתחילה, שאם נאמר כן יקשה שחידוש
זה לא היה צריך לכתוב בשחיטת קדשים, אלא היה לו לכתוב
במסכת חולין ללמדנו שאפילו לשחיטת חולין מרובה נשים
פסולות. ולכן הוסיף רבינו שבא התנא ללמדנו שבדיעבד אשה
ששחטה שחיטה מרובה הועילו מעשיה אפילו בשחיטת קדשים,
שלא נטעה לומר שבשחיטת קדשים אפילו בדיעבד אם שחטו
שחיטה מרובה השחיטה פסולה, אלא הרי היא כשחיטת חולין
שכשרה בדיעבד.

עין פרי - ציונים

החילוק בין שחיטת נשים לעצמן לשחיטת נשים לאחרים

[ב] רבינו חולק על הפרי חדש ביטוב דברי הכל בו, שהוציא
מדבריו רבינו יצחק לחלק בין שוחטות לעצמן
לשוחטות לאחרים, ומפרש שכונת רבינו יצחק לדחות את דעת
האוסרים נשים לשחוט, ובזה דעת רבינו כדעת הבית יוסף
בפירוש דברי ר' יצחק. אלא שהבית יוסף כתב שאי אפשר
לפרש כדברי הכל בו, משום שאין טעם לחלק בין שחיטה
לעצמן לשחיטה לאחרים, אך בדבריו רבינו [בקושייתו השניה]
מבואר טעם אחר שאין לפרש כן, שאם כן היה לר' יצחק לכתוב
בלשון חומרא, שאין נשים שוחטות לאחרים, או שאין שוחטות
אלא לעצמן. אמנם הרבה מהפוסקים הסכימו לפירוש הכל בו
בדברי ר' יצחק, ונתנו טעמים שונים לחלק בין שחיטה לעצמן
לשחיטה לאחרים:

א. הב"ח (סק"ב) כתב, שכונת הכל בו היא שאין אשה שוחטת
לאחרים שאין מכירים אותה, ומשום שהכלל המבואר בגמ'
(חולין ג:) ובשו"ע (שם ס"א) ש'רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן'
ועל כן מותר לכתחילה לתת לשחוט לכל אדם, לא נאמר בנשים,
ויש לחשוש שמא אינן מומחיות. וראה בב"ח שם שלדעתו אין
זה הטעם שכתבו שאר הראשונים שנשים דעתן קלה, שכן לטעם
זה כתב הב"ח שם שנשים אינן שוחטות אפילו לעצמן, ואפילו
במקום שמכירין אותן [ואמנם אף רבינו כתב להלן להלכה לחלק
בין מכירים את הנשים לאין מכירים אותן, ואעפ"כ סובר רבינו
שאין לפרש כן בדעת הכל בו, ומהטעם שביאר בדבריו]. והוזכר
טעם זה גם בים של שלמה (חולין סי' א).

אמנם עיקר הדין שבנשים אין אומרים רוב מצויין אצל שחיטה
וכן, כבר נזכר במאירי (ב. ד"ה נשים) בשם יש מי שאומר,
אלא ששם כתב שהיא נאמנת לומר שהיא מומחית. ועי' ברמב"ם
(שחיטה פ"ד ה"ד) שכתב וז"ל: ואפילו נשים ועבדים, אם היו
מומחין, הרי אלו שוחטין לכתחילה. ע"כ. ולכאורה יש לפרש
דבריו שצריך לדעת שהן מומחין ואין לסמוך בהן על רוב. אלא
שבב"ח שם פירש שכתב כן משום עבדים, ובכנסת הגדולה (הגהות
ב"ח אות ב) פירש שהרמב"ם לשיטתו שלכתחילה אף באנשים צריך
לדעת שהם מומחים [ראה ס"ק ב ובהערות שם], אבל לסוברים

שלכתחילה סומכים על הרוב, אף בנשים יש לסמוך על כך.
וראה להלן שגם דעת רבינו, שבנשים אין לסמוך על רוב מצויין
אצל שחיטה.

ב. בים של שלמה (שס) כתב בכונת הכל בו על פי המבואר
בפסחים (ד"ה), שנשים אינן נאמנות בדאורייתא, ועל כן סובר
שאין הנשים נאמנות לומר לאחרים ששחטו כדן, שמחמת
שדעתן קלה, חוששים שאם יקלקלו בשחיטה יעלימו הדבר
מפני אימת בעליהן. ואף שהתוספות (שם ד"ה הימניה ועירובין נט.)
סוברים שנשים אינן נאמנות בדאורייתא רק במקום שיש טרחה
מרובה וכגון בבדיקת חמץ, גם שחיטה יש בה טרחה מרובה
[ומה שכתבו שם התוס' שנאמנות על השחיטה, היינו לומר
כשאדם אחר שחט]. ועוד צידד לומר, שאפשר שבימים קדמונים
לא היה טורח כל כך בשחיטה, ועל כן היו נשים נאמנות,
אבל כיום שהתבררו החומרות בשחיטה בכמה דברים, יש בה
טרחה יתירה.

ג. בדרישה (סק"ב) כתב, שהבית יוסף שכתב שאין טעם לחלק בין
שוחטות לעצמן לבין לאחרים, הוא לשיטתו שהחשש בשחיטת
נשים הוא שמא יתעלפו, אך לפי מה שכתב הדרישה עצמו,
שהחשש הוא משום שאינן זהירות בעבירות [ראה בביאורים לעיל
ב' הדעות], יש לחלק, שלשוחטות לעצמן נאמנות משום שאינן
חשודות על אכילת נבלות, אבל לאחרים אינן נאמנות משום שאין
כאן אלא איסור של 'לפני עיור לא תתן מכשול' (ויקרא יט יד),
ובאיסור זה אין נשים זהירות. ובפמ"ג (משב"ז סק"א) כתב שאחד
הטעמים לאסור שחיטת נשים, הוא משום שחשודות על לפני
עיור כדברי הדרישה [בדרישה יש לפרש שטעם זה הוא רק לדעת
הכל בו, אבל הדעה המובאת בראשונים לאסור שחיטת נשים
היא אף לעצמן, אך בפמ"ג נראה שאף אלו שאסרו לנשים
לשחוט בכל אופן, הוא משום שאינן נאמנות לאחרים, ובתביאות
שור (שם ס"ק טו) פירש בדעת הדרישה, שכל האוסרים שחיטת
נשים לא אסרו אלא לאחרים]. וראה בחידושי הרי"ם (חולין ב. ד"ה
תוס' כתוב) שכתב שכל האחרונים דחו דברי הדרישה משום שלא
מצינו שנשים חשודות על לפני עיור, אך החידושי הרי"ם עצמו
הביא שם מקור לכך.

צפני עממן. ע"כ. וכו' כן מנאמי להרמז"ס צפרק
א' מהלכות שמיטה (הכ"ז) שכתב כלשון זה דין טבח
שלא צדק סכין וכו', ושחט צה לעצמו וכו', ע"כ.
פירוש שלא צפני חכס"י ופשוט.

הכרעת ההלכה בשחטת נשים

מיהו נראה דאין לדון דין שזה צוולן, ולאו חזקת
גזרי"ד אית להו ורע"י ינינה, ולכתחילה אין נותנין
להם לשחוט אלא צדיקה קודם^י, דלמלא מקלות דעתה
שוחטת, ודלא כהפרישה^י, אלא צדיקה דקיס לן גגוה

אלא ודאי דאפילו טווא שרי"י ואפילו צקדשים.
ופירוש אומרו 'לעצמן' נראה ל', דהוי כאילו
אמר 'לחודיהו', והוא לשון חכמים, האי לעצמו קאי
והאי לעצמו קאי^י, ופירושו הוא דאין צריך אחרים
עומדים על גביהן^י, והפך מהלכות ארץ ישראל
שפסלם לשחוט לעצמם^י, דאי אחרים עומדין על
גבן פשיטא, דלא גרעי מחרש שוטה וקטן^י. ומנאמי^י
להרשצ"א שכתב בתורת הצית הארוך (צת א שער א)
דף (ח') [ז.] אשה ועבד צודקין לעצמן ושוחטין

פרי חיים - ביאורים

הוא אפילו בהמות מרובות, ושלא כדעת הפרי חדש (ס"א) שהסיק
על פי פירושו הנזכר בכל בו, להחמיר שלא למנות נשים לשחוט
לציבור. י"ז ראה סוכה (לא:) וכן הוא במקומות רבים 'האי
לחודיה קאי והאי לחודיה קאי', וכשם ששם 'זה לעצמו וזה
לעצמו' הכוונה שכל אחד בפני עצמו, כמו כן כאן מה שאמרו
שהנשים שוחטות לעצמן, אין הכוונה לצורך עצמן, אלא כשהן
בפני עצמן, בלי שיש אחרים עמהן בשעת השחיטה. י"ח וכן
פירש הבית יוסף (ד"ה ואני אומר), ובמזמור לדוד תמה על רבינו
שכתב פירושו זה מעצמו, ולא הזכיר שכן כתב הבית יוסף בביאור
דברי רבי יצחק. וכן העיר בשו"ת שיח יצחק (ס"י שפג). נולכאורה
משמע קצת כביאור זה גם מלשון הסמ"ק עצמו שכתב, 'חרש
שוטה וקטן אין אוכלין משחיטתן אם אין אחרים רואים אותם,
אך נשים שוחטות אם יודעות הלכות שחיטה'. ומכך שהסמ"ק
הדינים משמע שרצונו לומר שאשה אינה חרש שוטה וקטן, אלא
שוחטת בפני עצמה אף שאין אחרים עומדים על גבהן.
י"ט ומיושב בזה מה שהקשה שלשון רבי יצחק 'שוחטות לעצמן'
משמע שבא להקל ולא להחמיר. כ' כלומר גם לדעת ההלכות
ארץ ישראל שאסר בנשים לכתחילה, אין כוונתו לאסור אלא
כשהן שוחטות לעצמן ואין אחר עומד על גביהן, שאם אחר עומד
על גביהן בודאי יש להכשיר לכתחילה, שאפילו שוטה שחיתו
כשירה כשעומדים על גביה כמבואר במשנה (חולין ב.) ובגמרא
(יב:). ופשוט שאין לפסול באשה באופן זה. וכן כתבו בתבואות
שור (ס"ק טו) בראש יוסף (שם ד"ה וליישב) ובחזושי הרי"ם (שם ד"ה
וממלא), שודאי אף להלכות א"י מותר באחרים עומדים על גבה.
כ"א הוקשה לרבינו שלפי פירושו היה הרי"י צריך לכתוב 'בינן
לבין עצמן'. וראה בב"ח (ד"ה כתב הסמ"ק) ובים של שלמה (חולין
פ"א ס"י א) שמתעם זה כתבו שאין לפרש כן את דברי הרי"י, אבל
רבינו מקיים פירושו זה על ידי שמצא בלשון הרשב"א והרמב"ם
שכתבו לשון לעצמן גם במקום שהיה ראוי לכתוב בינן לבין
עצמן. כ"ב וילמד סתום מן המפורש, שכשם שהרשב"א כתב
בפירוש בדין זה ששוחטות בפני עצמן, כך יש לנו לפרש את
דברי הרי"י שמה שכתב ששוחטות לעצמן כוונתו בפני עצמן. וכן
כתב הזרע יצחק (חולין ב.) שהפירוש פשיטא הבית יוסף שלעצמן
היינו בפני עצמן, הוא אמת יציב שכן כתב בתורת הבית אפילו
עבד וכו' ושוחטין לכתחילה בפני עצמן כאנשים. כ"ג הרמב"ם
שם כתב שהעובר על תקנת חכמים שציוו להראות הסכין לחכם
קודם שחיטה, מנדין אותו וכו' ע"ש. ומשמע לרבינו שכוונת
המב"ם כפי שפתח בתחלת דבריו, 'כל טבח שלא בדק הסכין
שלו ששוחט בה לפני חכם' וכו', ואם כן גם מה שסיים 'ושחט
בה לעצמו' הכוונה שלא בפני חכם. ועיין במעשה רוקח על
הרמב"ם שם שביאר תיבת 'לעצמו' כפשוטו, ששחט לעצמו ולא

לאחרים, ולא כהנחת רבינו, והביא דברי הרי"א^ז (חולין יז:) שחולק
בוה על הרמב"ם ומחלק בין אם שוחט לעצמו או לאחרים,
והזכירה שיטה זו גם במאירי (חולין שם) וביאר טעמם שלא נאמר
דבר זה אלא לטבח השוחט למכור לאחרים מפני שמכשיל את
הרבים, וכן כתב בספר צידה לדרך (מאמר ב כלל א), וראה בכנסת
הגדולה (הגהות טור י"ד ס"י יח) שכתב על שיטות אלו שאינו יודע
מנין למדו כן, שבגמרא ובפוסקים משמע שאין חילוק בין שוחט
לעצמו ובין שוחט לאחרים, וזה כדברי רבינו שפשוט לו שאין
לחלק בין שוחט לאחרים לשוחט לעצמו. כ"ד נראה שכוונתו
לחזקת 'רוב מצויים אצל שחיטה מומחין הן', שחזקה זו לא
נאמרה על נשים. משום שמחמת קלות דעתה היא יכולה לשחוט
אף שאינה מומחית. אבל איש אינו שוחט עד שיהיה סמוך
ובטוח שהוא יודע היטב. וראה בביאורים שכתעם זה כתבו גם
המאירי (ב. ד"ה נשים) הים של שלמה (פ"א ס"י א) והב"ח (ס"ב)
ע"ש. והב"ח הוסיף ופירש על פי זה גם את דברי הרי"י, שמה
שכתב ששוחטות רק לעצמן ולא לאחרים, כוונתו שבאופן
שהאחרים אינם מכירים בהן שהן מוחזקין ומומחין אינם יכולים
לסמוך על שחיטתן, ולכן לא יוכלו לשחוט אלא לעצמן. אבל
רבינו אע"פ שהסכים לדינו של הב"ח לא רצה לפרש כן את
דברי הרי"י, וכמו שביאר לעיל שלשון הרי"י לא משמע שבא
להחמיר בנשים אלא להקל. וראה עוד בכנפי יונה (ד"ה ונמצא)
שנקט אף הוא כדרכו של הב"ח, והוסיף שאפשר לומר שגם
בעל הלכות ארץ ישראל נתכוון לזה וכל דבריו הם בסתם נשים
שאינן בדוקות. כ"ה שכיון שאין לנשים את החזקה שרוב
המצויים מומחים, צריך לבדוקה דוקא קודם השחיטה, ואין לתת
לה לשחוט ולבדוק אותה לאחר השחיטה. כ"ו כפרישה (ס"ק)
כתב בביאור לשון הטור 'הכל שוחטין לכתחילה נשים ועבדים'
משוחררים וכל אדם אפילו אין מכירין אותו שמוחזק לשחוט,
שהדין שכתב הטור 'אפילו אין מכירין אותו', מתייחס לכל אלו
שכתב קודם לכן, גם לנשים, והסכים עמו בכנסת הגדולה (שם)
הגהות טור ס"ק יח). ורבינו חולק וסובר שאף שהתירו לנשים
לשחוט, אפילו הוא אסור לתת אשה לשחוט עד שנודע
שהיא דעתנית וכדלהלן. ומשמע שבא לומר שאף הטור מודה
לדין זה, ומה שכתב שנשים כשרות לשחוט היינו כשמכירים
אותן ודלא כהפרישה. [וראה עוד בדרישה שכתב לחלק בין
אם היא שוחטת לעצמה או לאחרים, שלעצמה סומכים על
שחיטתה שלא תאכל נבילות שהוא עוון חמור בעיניה, אבל
לאחרים שהוא רק איסור לפני עיוור אינה חוששת כל כך.
ולדבריו היא מותרת לשחוט לעצמה אפילו לכתחילה, ושמה על
זה כתב רבינו שדבריו הם דלא כהפרישה, אלא שגם כשהיא
שוחטת לעצמה צריך לבדוקה קודם שאינה מקילה וכו'.

[ב] ועבדים. צנחנים (ס) קטני שהשמיטה כשרה צורים וצנחים וצנצנים, ומוכח התם דאפילו לכתחילה וכמו שכתבו התוס' צריש חולין (ג ד"ה הכל) ומה שכתבו צמח' צפרק צ' דקידושין דף ע"ו (ע"ז ד"ה אין) אע"ג דשמיטה כשרה צנחים וצנצנים היינו דיעבד אצל לכתחילה לא עבדי כי אס' כשרים מיוחסים, על כרחך דיעבד דקאמרי לאו דוקא דהא אפילו לכתחילה רשאין לשחוט, אלא כלומר דאינו אלא דיעבד ומקרה צעלמא, אצל הקצועים לשחוט לכתחילה אינם

אלא כשרים מיוחסין, והנה דבר נשים לשחוט שכבר נהגו שלא לשחוט [א] וכן דאשה דעתנית, דלא אדרבא צרור הוא דעצדים דקתני המנהג שאין הנשים שוחטות. [א] ועבדים אמרינן אי לאו דודאי מומחית היא צמחיתין רוצה לומר עצדים שחטו וכל אדם אפילו אין מכירין אותו הוה מרתמא טפי לשחוט [א] ושרי וטבלו לשם עצדות ואינם שמוחזק לשחוט שלא יתעלף (פירוש)

פרי חיים - ביאורים

ולמסקנת רבינו יש קולא מצד אחד, שאם בדקוה היטב היא כשרה לכתחילה אף לאחרים, ואפילו לצבור. ולאידך גיסא, בלא בדיקה לא תשחוט אפילו לעצמה. כז' רבינו נוקט כאן להלכה דרך לעצמו, והוא כעין פשרה בין דעת הבית יוסף המתיר לנשים לשחוט לכתחילה, לבין דעת הרמ"א שהביא שהמנהג לאסור. ופסק רבינו שבסתם אישה שאין מכירים אותה יש להחמיר, אבל אם מכירים אותה ויודעים שאין דעתה קלה, יכולה לשחוט לכתחילה. והכרעה זו היא לפי מה שנתבאר לעיל בדבריו, שטעם המנהג לאסור שחיטת נשים הוא משום שחוששים שמא תשחוט

אפילו שאינה מומחית, ואינו סובר הטעם שכתבו פוסקים אחרים שחוששים שמא תתעלף, וראה בביאורים על הדעות השונות להלכה בשחיטת נשים ובטעם המנהג לאסורה. כח' כן כתב הב"ח (ס"ב). וכן כתב בשמלה חדשה (ס"ק טו), משום שהרבה פוסקים מתירים לשחוט אפילו לכתחילה. אבל בפמ"ג (שם משב"ז ס"א) כתב שאם לא בדקו לה סכין, או במקום שאינה מוחזקת שלא תתעלף, אינה נאמנת. וראה עוד בראש יוסף (חולין ב. ד"ה וליישב וד"ה אה), שלפי טעם הדרישה (שם ס"ק"ב) שנשים אסורות לשחוט לאחרים משום שהן חשודות על 'לפני עיור', יש לומר

עין פרי - ציונים

ועל כן אין מחלקים בדבר ואין נותנים להן לשחוט אף כשידוע שהיא מומחית, וגם הזכיר בתוך דבריו חשש עילוף. ובתבואות שור (ס"ק טו) האריך להוכיח, שהמנהג הוא שאין הנשים שוחטות אפילו לעצמן, ואף שלטעם הדרישה (ס"ב) שהנשים אינן נאמנות משום חשודות על 'לפני עיור' מותרות הנשים לשחוט לעצמן, העיקר להלכה כדעת הפוסקים שחוששים גם לעילוף, ועל כן אף לעצמן אסורות לשחוט.

ומהפסק שכתב רבינו בדין שחיטת נשים, יש ללמוד כמה הכרעות בנידונים הנ"ל: א. אין חוששים בנשים לעילוף יותר מבאנשים לכלל הפחות אם הן מומחיות. ב. סתם נשים אין אומרים בהן ירוב מצויין אצל שחיטה מומחית הן. ג. נשים דעתן קלה וחוששין שתשחוט אע"פ שאינה מומחית, ועל כן צריך לבדוק אותה קודם השחיטה שהיא מומחית. ד. אף שאמרו סתם נשים דעתן קלה, אשה שאנו יודעים בה שהיא דעתנית ואין דעתה קלה, אפשר לסמוך עליה שהיא מומחית ולתת לה לשחוט.

ומכך שכתב רבינו שדבריו הוא דלא כהפרישה, אם כוונתו לדברי הפרישה (ס"ק) שפירש את דעת הטור שמוסרים לשחוט לכל אישה, מבואר שסובר רבינו שיש מקום לדבריו גם בדעת הטור שהתיר שחיטת נשים. ואם כן אין דברי רבינו בנויים על הכרעת הרמ"א שנוהגים שאין נותנים לנשים לשחוט כלל, ובה סמכים רבינו להכרעת הפרי חדש (ס"ק) כדעת המחבר (ס"א) שנשים כשורות לשחוט, אלא סובר רבינו שאף לדעת הפוסקים שהתירו לנשים לשחוט, היינו דווקא ביודעים שהן מומחיות, וכדעת הפוסקים שבנשים אין את הכלל של ירוב מצויין אצל שחיטה מומחית הן, אבל באין אנו יודעים צריך לבדוק שהיא מומחית, או להכירה שאין דעתה קלה, שאז דינה כמו באנשים, שמכך שהיא שוחטת אנו מסיקים מכך שמסתמא היא מומחית, ודלא כהפרי חדש הנ"ל שאין חילוק בזה בין אנשים לנשים [הן שאין ממנים נשים על שחיטת הצבור, כמבואר בפרי חדש (ס"ק)].

ביאור הכרעת רבינו בדין שחיטת נשים

[ג] להבין הכרעת רבינו, יש להקדים דעת הפוסקים להלכה בענין זה: באגור (ס"א אלף סב) כתב, שאף על פי שדעת הפוסקים שמותר לנשים לשחוט [שלא כדברי הלכות א"י], המנהג בכל גלות ישראל אינו כן, ומעולם לא ראה נשים שוחטות, ולכן אין להניחן לשחוט, כי המנהג מבטל הלכה ומנהג אבותינו תורה היא (מסכת סופרים פ"ד ה"ח). ובבית יוסף כתב על דבריו, שאם היה אומר שראה שנוהגים שאין מניחים לנשים לשחוט, היה אפשר לומר שהיא ראייה, אך מה שאמר שלא ראה מעולם נשים שוחטות, ראייתו לא ראינו איננה ראייה [כמבואר בעדיות פ"ב מ"ב]. ובש"ך (ס"א) יישב דעת האגור מטענת הבית יוסף, שהאגור סובר כפי שכתב בשו"ת מהרי"ק (ס"א קצא), שלגבי בירור המנהג אין אומרים 'לא ראינו אינה ראייה'. ובכנסת הגדולה (הגהות ב"י אות ג) ביאר שאין כוונת האגור שלא ראינו נשים שוחטות, אלא שהמנהג הוא שמעכבין אותן, ולא ראינו מקום שמניחין להן לשחוט. ואכן הרמ"א (ס"א) הביא להלכה מנהג זה, וכן הובא בחי' מהרי"ן שפירא על הטור, וכן כתבו הב"ח (ס"ק) והלב"ש (ס"א) להלכה. והפרי חדש (ס"ק) כתב על דברי הרמ"א, 'ואנו ראינו נשים שוחטות כדברי הבית יוסף ועיקר'. והפלתו כתב כדעת הרמ"א, ושלא לחוש לדעת הפרי חדש שראה נשים שוחטות, כי נהרא נהרא ופשטיה. וכן כתב בשמלה חדשה (ס"ק יד) שהכל תלוי במנהג, והוסיף שבמקום שאין מנהג, יש לחוש לדעת הרמ"א, מפני שיש למנהג זה טעמא רבה. וטעם המנהג להחמיר לאסור שחיטת נשים, בב"ח מבואר שהוא על פי הלכות ארץ ישראל, ומהטעמים שנתבארו בדעתו לעיל, משום שדעתן קלה וכן שמא יתעלפו. ובים של שלמה (חולין פ"א ס"א א) צידד כמה טעמים ליישב המנהג, משום שאין נשים נאמנות על השחיטה, ואף אם היו נאמנות בזמן חז"ל יש לומר שכיום שיש בה כמה חומרות וטירות יתירה אינן נאמנות, ועוד שאין אומרים בהם ירוב מצויין אצל שחיטה מומחית הן,

משוחררים, וכן מוכח צ"ש חגיגה (ד) לאמתניתין דקמני הכל חייבים צראייה חוץ מחרש שוטה וקטן ועצדים שאינם משוחררים דייק תלמודא מאי שאינם משוחררים אלימא שאינם משוחררים כלל ליתני עצדים סתמא וכו', מוכח זהדיא דכל היכא דקמני עצדים סתמא הוו עצדים שאינם משוחררים וזה אין צריך לפנים, ודלא כהט"ו (סק"צ) וכבר השיגו צ"ח בספר נקודות הכסף ע"י"ש. ומה שכתב הטור ועצדים משוחררים לאו משום דפירושא דעצדים דמתניתין הכי הוי, אלא

הטעם שרוב השוחטין מומחין הן (ב) מותר ליתן לו וכו' [ד]. מומחה ויודע הלכות שחיטה (ב) מותר ליתן לו לכתחלה לשחוט ומותר לאכול משחיטתו [ה] שרוב הרגילים לשחוט הם בחזקת מומחין לפי שסיים שישחטו אפילו אין מכירין אותו ואין יודעין זו שהוא מומחה, וסתם עצדים אין ראוי להאמינם אלא אם כן מוחזקים כשירות לפי שיש בהם מדות מגוונות הרבה ומיעוט יראת

שמים כדמוכח בפרק קמא דגיטין (יג) לפיכך לא היקל בהם לדונם בסתם בני אדם אלא עצדים משוחררים דוקא, והמחבר השמיט חיצת משוחררים משום דלזיל לטעמיה שהשיג על הטור צ"ח ע"י"ש, וכבר כתב לקמן בסוף סימן ס"ה (סעיף ד) שאין לוקחין בשר מכל טבח אלא אם כן מוחזק כשירות אלא שכששחט ואינו לפנינו סבור המחבר דסמיך אפילו אסתם עצדים שאינם משוחררים והטור מחמיר בזה ודברי המחבר עיקר, ועיין במהרש"ח חלק ב' סימן קע"ה:

[ג] וכן המנהג. הצ"ח השיג על זה דלא ראינו אינה ראייה, והשיב על זה צ"ח (סק"ב) דמנהג וכהאי גוונא הוי לא ראינו ראייה, והצ"ח ההג"ה צו"מ סוף סימן ל"ז (סעיף כג) ולשם האריך הש"ח צוה (סקל"ח) ע"י"ש, ואנו ראינו נשים שחטות כדברי הצ"ח ועיקר:

[ד] מותר ליתן לו לכתחלה לשחוט. פירוש על סמך שידקנו אחר השחיטה אם הוא מומחה ולא חיישין דילמא משתלי ואכיל בלא בדיקה משום דלרווחא דמילתא שיליין ליה וכמו שכתב הרשב"א בתורת הבית (צ"ח) שער א' דף ו' ע"א ע"י"ש:

[ה] שרוב הרגילים לשחוט וכו'. עיין צו"מ סימן ס"ו סעיף ו'.

פרי חיים - ביאורים

מאיזה טעם נמנעים אותם שאינם מומחים מלשחוט, עד שחזקה היא שאותם ששוחטים הם בודאי מומחים [כן מבואר בגליון מהרש"א (סק"י) בביאור דברי רבינו]. וראה בביאורים טעמים שונים ביסוד רוב זה, ומה שהובא שם מהבית הלוי (ח"ב סי' ד).

עין פרי - ציונים

רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, וזהו שלא כמו שהעלה רבינא לדינא מפירושו במשנה. ולא ביאור בגמרא, איזה מתוך הדינים שאמר רבינא סותר לסברת רוב מצויין. ומצאנו בזה בדברי הראשונים שלש דעות:

א. דעת התוספות (שם ד"ה רוב מצויין), הרא"ש (שם סי' ה) והאגודה (חולין שם) בשם ר"י [וכפי שמפרש בדבריהם הראש יוסף שם], שמחמת סברת רוב מצויין אפשר למסור לשהט לכתחילה לכל אדם השוחט, ואין צריך לבדוק לא קודם שחיטה ולא לאחר שחיטה. ולדברי ראשונים אלו, האמוראים הנ"ל חולקים על רבינא לגמרי, הן בדין הראשון, שלדעתם כל אדם שוחט לכתחילה, והן בדין השני, שלדעתם מותר לאכול משחיטת מי שאין יודעים אם הוא מומחה, אף בלא בדיקה. [ועי' ראש יוסף ובית הלוי (ח"ב סוף סי' ה) שפירשו כן בדעת התוספות, אך בבית יוסף (ח"ב סי' א) מפרש באופן אחר, ויובא להלן]. ופירש הראש יוסף (חולין שם) בטעמם, שהם סוברים שאפשר לסמוך על הכרעת רוב לכתחילה אף במקום שניתן לברר את הספק, ועל כן אפשר לסמוך על רוב מצויין ואין חייבים לברר אם השוחט הוא מומחה.

שהאוסרים לשחוט אסרו אף בדיעבד. כמ"ל הלכה היא (חולין ג: יב). שרוב המצויין אצל שחיטה מומחין הן, ועל הכרעת רוב זה מבוסס הדין המבואר בשו"ע כאן, שיותר לתת לכל אדם לשחוט [כמבואר בטור ושו"ע כאן ובנו"כ, ראה הרחבה בביאורים], ורבינו בא לבאר מהו הגורם לרוב זה, כלומר

רוב מצויים אצל שחיטה מומחין הן

[ד] בהקדמם ביאור דברי רבינו בסעיף זה, יש לבאר את מקור הדין בסוגית הגמרא ושיטת הראשונים בזה.

אמרו (במשנה (חולין ב), 'הכל שוחטין ושחיטתן כשרה', ובגמרא (שם ב:) מבואר שנאמרו בזה שני דינים בשני אופנים, באופן אחד, 'הכל שוחטין' לכתחילה, ובאופן השני, אינם שוחטים לכתחילה אך אם שחטו 'שחיטתן כשרה' בדיעבד. ורבינא מפרש שם [בלשון הראשון], שהדין הראשון ששוחטים לכתחילה הוא דוקא במומחים שאנו יודעים בהם שהם יודעים הלכות שחיטה, והדין השני הוא כאשר שחטו מי שאין אנו יודעים אם הם מומחים, ובודקים אותם, ואם נמצא שהם מומחים שחיטתן כשרה. ומבואר בגמרא שם שהסיפא במשנה 'וכלן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשרה', זהו לגבי לדין השני, שאלו שאין יודעים אם הם מומחים שחיטתן כשירה רק אם אחרים ראו אותם ששחטו כהוגן.

וביארנו בגמרא (ג:) בדעת האמוראים [רבה בר עולא, אביי, רבא ורב אשין] שמיאנו בפירושו של רבינא, שטעמם משום